

Konsumægproducenter - Hjemmeblanding af foder

Ansvarlig	ARO & MICHAELVN
Oprettet	10-12-2014
Side	1 af 4

Projekt: 5216 Effektiv formidling af økonomiske analyser

Konsumægproducenter – hjemmeblanding af foder, notat til temadag

Indledning

Formålet med analysen er at undersøge forskelle mellem producenter af konsumæg, der hjemmeblander foderet kontra de producenter, der køber færdigblandet foder. Der udarbejdes en særskilt analyse for de fire hovedgrene inden for konsumægproduktion; buræg, skrabeæg, frilandsæg og økologiske æg. Denne opdeling finder sted, da produktionsgrene grundlæggende er forskellige og derfor ikke kan sammenlignes. Samtidig er der fokus på bundlinjen og driftsresultatet pr. høne i stedet for at se på dækningsbidraget, da det findes vigtigt at tegne et helhedsbillede, inkl. kapacitetsomkostninger og finansieringsomkostninger, der har en betydning for især de producenter, der blander deres eget foder.

Data

Fra begyndelsen var ønsket at anvende data fra driftsgrensanalyser af ægproduktion til analysen. Imidlertid var der relativt få regnskaber med driftsgrensanalyser blandt ægproducenter, hvorfor der blev taget udgangspunkt i bedrifternes samlede regnskab (virksomhedsdata). Der er dog to problemer, når der gøres brug af virksomhedsdata i analysen.

Det første problem er, at regnskabet så ikke er opdelt på bedriftens driftsgrene, og ofte - udover ægproduktionen - indeholder bedriften også markbrug og opdrætsdrift. Da vi ikke er interesseret i disse andre driftsgrene, og da omkostninger ofte ikke er delt ud på driftsgrene, men er samlet i en post, skal der foretages en skønsmæssig fordeling. Dette gælder for eksempel energi og arbejdsomkostninger. Derfor anvendes forskellige fordelingsnøgler til fordeling af specifikke omkostninger. Disse fordelingsnøgler bygger på normfordelinger udarbejdet af eksperter, og på den enkelte ægproducenters tidsfordeling mellem de forskellige aktiviteter på bedriften.

Det er i særlig grad besætninger med tilhørende opdræt, der forstyrrer fordelingen mellem bruttoudbytte pr. høne og stykomkostninger pr. høne, da foder til opdræt bliver registreret sammen med foder til de æglæggende høns.

Der er især taget højde for opdræt i datasættet, idet det antages, at denne produktionsgren "går i nul" og de posterede indtægter modregnes derfor i udgifterne efter en anvendt fordelingsnøgle. Denne antagelse kan dog ses som særlig urimelig for de økologiske ægproducenter, da der kan være en gevinst i økologisk opdræt. Derudover opstår der et problem, da vi i Ø90 ikke direkte opsamler, om den enkelte producent har opdræt eller ej. Ved producenterne vurderes der derfor kvalitativt fra posten "indkøb af hønniker", om denne kan betegnes som havende opdræt eller ej. For at få regnskaber med så "ren" en produktion af æg som muligt, sættes der nogle udvælgelseskriterier for at blive medtaget i analysen. Disse kriterier dækker bl.a. over, at konsumæg skal være hovedproduktionen, som er registreret i databasen, der skal produceres mindst 5000 årshøns samt der må ikke være svin på bedriften.

Det andet problem er, at selv om regnskaber uden driftsgrensanalyser anvendes, er antallet af regnskaber for producenter med konsumæg fortsat begrænset i Økonomidatabasen. Når data også skal opdeles i de fire produktionstyper, forstærkes dette problem, hvilket gør, at resultaterne er behæftet med en vis usikkerhed. Særlig slemt er problemet for producenter med fri-

landshøns, da der her ikke var tilstrækkelig data til at udføre analysen. Derfor indgår frilandsæg ikke i analysen.

Definition af en hjemmeblander

I Ø90 bliver der ikke opsamlet data, der direkte fortæller, om den enkelte producent er hjemmeblander eller køber færdigblandet foder. Derfor er det nødvendigt at finde en approksimation ud fra de data, der er adgang til. Vi antager, at en producent, der hjemmeblander, bruger mere korn, da dette er et vigtigt element i foderet, end en producent, der køber færdigfoder. Derfor er en hjemmeblander i analysen defineret ud fra de enkelte producenters udgifter til korn, indkøbt og intern overført, i forhold til de samlede foderudgifter:

$$\frac{\text{Omkostninger til korn}}{\text{Omkostninger til foder inkl. korn}} \begin{matrix} < 13\% & \text{Køber færdigfoder} \\ 13\% - 23\% & \text{Blandet} \\ > 23\% & \text{Hjemmeblander} \end{matrix}$$

Kategorien "Blandet" dækker over de producenter, der kun har blandet en lille andel af deres eget foder i 2013. Måske blander man kun i dele af året, fx efter høst, eller man har omlagt fra at købe færdigfoder til at blande selv i løbet af året og vice versa.

Resultater

Som en del af analysen har vi sammenlignet de forskellige grupper indenfor hver af produktionsformerne buræg, skrabeæg og økologiske æg. Det skal understreges, at nedenstående resultater er behæftet med stor usikkerhed, da de bygger på et spinkelt datagrundlag, men også på baggrund af de fordelingsmæssige antagelser, der ligger bag de enkelte beregninger.

Buræg

Tabel 1: Buræg 9 producenter

Resultater pr. årshøne	Køber færdigfoder	Hjemmeblendere	Blandet
Bruttoudbytte	144,65	143,58	152,08
Stykomkostninger Foder	-102,12	-95,38	-105,35
Stykomkostninger Andet	-5,12	-3,41	-4,55
Stykomkostninger Samlet	-107,24	-98,79	-109,91
Dækningsbidrag	37,41	44,80	42,17
kontante kapacitetsomk	-20,31	-21,24	-20,71
Andre Kapacitetsomk	-13,87	-13,03	-12,71
Total Kapacitetsomk	-34,18	-34,27	-33,42
Resultat primær drift/årshøne	3,23	10,52	8,75
Finansomk. (3.5% af aktivmasse)	-6,12	-6,46	-6,95
Driftsresultat	-2,89	4,07	1,81

Tabel 1, resultaterne for buræg. Beregningerne tager udgangspunkt i 9 producenter. Der er for få bedrifter til at kunne foretage en fordeling mellem de forskellige kategoriseringer. I tabellen er det særlig interessant, at producenter, der blander deres foder selv, tjener næsten 7 kroner mere pr. høne end en producent, der køber færdigfoder. Det ses, at næsten hele denne forskel på resultatet stammer fra foderomkostningerne. Det tyder altså på, at der kan spares ved selv at blande. Ligeledes er der ikke store forskelle på de konstante kapacitetsomkostninger, der bl.a. dækker over energi.

En anden pointe er, at i forhold til resultaterne ser det ud til, at der i dataene er en tendens til, at dem, der kategoriseres som hjemmeblendere, generelt er større, både på antal årshøns, men også på ha. mark. Da de store bedrifter generelt klarer sig bedre end de små, kan

forskellene i tabel 1 altså ikke udelukkes at komme fra stordriftsfordele fremfor dét at blande sit foder selv.

Skrabeæg

Tabel 2, resultaterne for producenter med skrabeæg. Resultaterne bygger igen på 9 producenter, hvor det her skal bemærkes, at ingen falder under kategorien "Blandet". Resultaterne her fortæller noget helt andet end resultaterne for buræg. Især ses det, at hjemmeblandere har langt højere foderomkostninger, næsten 20 kr. pr. årshøne end dem, der køber færdigblanding. Til gengæld har de tilsvarende lavere kontante kapacitetsomkostninger, hvilket på bundlinjen gør, at dem, der blander selv, har et resultat, der er ca. 3,50 kroner dårligere end dem, der køber færdigfoder. Resultatet her er stik modsat det forventede, og der er altså ingen tegn på, at det er billigere at blande sit eget foder, specielt ikke hvis man forventer lavere foderomkostninger.

Tabel 2: Skrabeæg 9 producenter

Resultater pr. årshøne	Køber færdigfoder	Hjemmeblandere	Blandet
Bruttoudbytte	161,91	159,03	-
Stykomkostninger Foder	-91,64	-111,64	-
Stykomkostninger Andet	-7,06	-5,64	-
Stykomkostninger Samlet	-98,70	-117,27	-
Dækningsbidrag	63,21	41,75	-
kontante kapacitetsomk	-41,74	-21,49	-
Andre Kapacitetsomk	-12,90	-13,42	-
Total Kapacitetsomk	-54,64	-34,91	-
Resultat primær drift/årshøne	8,56	6,85	-
Finansomk. (3.5% af aktivmasse)	-8,06	-10,04	-
Driftsresultat	0,50	-3,19	-

Her skal det igen nævnes, at det lille antal observationer giver en stor usikkerhed i resultaterne. I forhold til netop antallet af observationer, fortæller data, at resultatet for hjemmeblandere generelt ligger et niveau under de landmænd, der køber færdigfoder. Om denne forskel i resultaterne kan tilskrives det, at man hjemmeblander eller skyldes andre faktorer, er derfor svært at fastslå ud fra denne analyse.

Økologiske æg

Tabel 3, resultaterne fra de økologiske ægproducenter. Der indgår 17 producenter i analysen. Det skal nævnes, at fordelingen mellem kategorierne for denne produktionstype er meget skæv. Der er således ikke en særlig stor andel af producenterne, der blander deres eget foder. Dette betyder, at tilfældigheder kan have en større indvirkning på især denne kategori, trods det større antal producenter, der er med i analysen.

Tabel 3: Økologiske æg

17 producenter

Resultater pr. årshøne	Køber færdigfoder	Hjemmeblandere	Blandet
Bruttoudbytte	279,30	287,57	288,39
Stykomkostninger Foder	-170,63	-168,08	-181,26
Stykomkostninger Andet	-7,76	-7,20	-6,95
Stykomkostninger Samlet	-178,39	-175,27	-188,20
Daekningsbidrag	100,91	112,29	100,18
kontante kapacitetsomk	-42,72	-59,35	-41,39
Andre Kapacitetsomk	-21,60	-28,36	-31,49
Total Kapacitetsomk	-64,32	-87,71	-72,89
Resultat primær drift/aarshone	36,59	24,59	27,30
Finansomk. (3.5% af aktivmasse)	-13,13	-19,43	-16,04
Driftsresultat	23,46	5,15	11,25

I tabellen ses det, at foderomkostninger hos hjemmeblandere næsten er på niveau med dem, der køber færdigfoder. Bruttoudbyttet pr. årshøne er 8 kr. højere hos hjemmeblanderne end hos færdigblandere, men det er svært at vurdere, om der er en sammenhæng mellem valg af fodersystem og bruttoudbytte. Trods det bedre bruttoudbytte har hjemmeblanderne langt større kapacitetsomkostninger - med en forskel på omkring de 23 kroner pr. årshøne. Ligeledes er finansieringsomkostninger også større hos hjemmeblandere, hvilket betyder, at de på bundlinjen klarer sig næsten 20 kroner dårligere end dem, der køber færdigfoder.

Økologer har generelt et mindre antal årshøns end de andre produktionsformer, og derved bliver kapacitetsudnyttelsen af blandedanlægget ikke så optimalt og kapacitets- og finansomkostningerne større. Kapacitetsudnyttelsen (besætningsstørrelsen) af blandedanlægget er umiddelbart af afgørende betydning for økonomi i hjemmeblandere.

Konklusion og opsamlende bemærkning

Med udgangspunkt i denne analyse er der ikke umiddelbart noget, der tyder på, at det skulle være en fordel at blande sit foder selv bortset fra i skrabeægproduktionen. Der er ingen klar tendens til, at hjemmeblandere på tværs af de forskellige produktionstyper klarer sig bedre end dem, der køber færdigfoder.

Der er dog stor usikkerhed bundet til data, brugt i denne analyse, hvorfor beslutninger og konklusioner vedrørende hjemmeblandere derfor skal hvile på konkrete beregninger på den enkelte bedrift.

Da vi ved, at de økologiske bedrifter er mindre end de andre grupper og hjemmeblandere hos økologer havde betydeligt større kapacitetsomkostninger end dem, der køber færdigfoder, tyder det på, at man skal være opmærksom på, om kapacitetsudnyttelsen af anlægget er væsentlig.

Desuden ville det være af stor værdi, hvis der skete såvel et løft i datakvalitet og en større udbredelse i anvendelsen af driftsgrensanalyser indenfor ægproduktion.